

Sommerudflugten 2010

af Kristian Visby

Udflugten, der havde 55 deltagere, fandt sted den 29. august. Bortset fra et par byger på ud- og hjemturen var vi begunstiget af et smukt og lunt sensommervejr med solskin det meste af dagen.

Første udflugtsmål var brunkulslejerne i Søby syd for Herning. Efter en kort pause ved Brunkulsmuseet kørte vi igennem det enorme graveområde på ca. 1.000 ha. En viden- og meget engageret guide fortalte om områdets historie. Fra ca. 1940 og helt frem til 1970 blev der gravet kolossale mængder brunkul, dannet i tertiærtiden for mange millioner år siden. Der blev gravet dybt for at nå ned til brunkulslagene, flere steder helt ned til 30 meter. Det bortgravede sand blev lagt op i høje sandbjerge, og enorme mængder vand måtte pumpes bort, idet flere grundvandsårer blev gennemgravet. Da gravningen op- hørte, henlå området som et kæmpemæssigt månelandskab med dybe kratere og enorme sandbjerge. Men standsningen af pumperne ændrede hurtigt landskabet. Kraterne fyldtes op med grundvand, så der dannedes store

søer, og dele af sandbjergene skred ud i vandet. Der sker fortsat skred i området, senest i 2009, hvor et areal på mere end 10 hektar pludseligt sank op til 5 meter. Guiden udpegede mange steder, hvor det fortsat er livsfarligt at færdes. Fra at have været et nøgent månelandskab er hele det store område nu tilplantet og udgør et idyllisk naturlandskab.

Tilbage ved Brunkulsmuseet samledes vi i »Søby Forsamlingshus«, hvor guiden fortalte om det strenge og farlige arbejde i lejerne, især i de første år, hvor gravearbejdet foregik med trillebør og håndredskaber. Der skete mange ulykker, og hele 57 arbejdere omkom ved først og fremmest sandskred. Efterhånden som arbejdet op gennem 1950'erne blev mekaniseret, sparede det både mandskab og menneskeliv. Der blev fortalt om dagliglivet i Søby, som især under krigen oplevede en stor tilstrømning af arbejdsløse, der fik beskæftigelse i lejerne. I løbet af kort tid udviklede Søby sig til et sandt »klondyke«, hvor arbejderne strømmede til, og adskillige med deres familier bosatte sig i skure, simple træhuse,

Sådan foregik det i begyndelsen.

Et udsnit af de små huse på museumsområdet.

Om lidt kører bussen videre til Herningsholm.

udtjente rutebiler og togvogne mv. Til sidst blev der fortalt om nogle af de mere markante profiler, bl.a. »Pumpe-Stine«, som udover at føde 18 børn, overkom at passe 7 pumper om natten for sin drikfældige mand, hvem dette arbejde egentlig påhvilede.

Den medbragte frokost blev indtaget ved bordene i forsamlingshuset, men mange søgte uden for i det gode vejr. Efterfølgende var der lejlighed til at besøge de mange små huse

på museumsområdet, der rummer mange minder fra stedets storhedstid.

Efter 2-3 timer i Søby gik turen videre til den gamle herregård Herningsholm, en af områdets få herregårde, som blev opført i 1579 og efterhånden fik et tilliggende på 16.000 tdr. land. I dag rummer den flotte hovedbygning enestående samlinger vedrørende hedens digter Steen Steensen Blicher, blandt meget andet flere originalmanuskripter. Herningsholm har også en samling af landskabsmalerier fra hedeegnene i årene efter, at Blichers forfatterskab bevirkede, at Jylland blev opdaget i malerkunsten. Også på Herningsholm nød vi godt af en dygtig og inspirerende guide, som fortalte om både gårdens omskiftelige historie og det nuværende museum.

Den vellykkede udflugt sluttede med et vel-dækket kaffebord på Aulum Kro, inden bussen igen satte kursen mod Thy.

Foto: Oluf Bjørnstrup og Aage Visby

Herningsholm.